

Anders Wilhelm Sandvik
Veileder: Øystein Tvede

Sosiale medier og Witold Gombrowicz' dagbøker

Form og funksjon i Witold Gombrowicz' dagbøker
kontrastert mot sosiale medier i dag

Mai 2019

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
Det humanistiske fakultet
Institutt for design

Bacheloroppgave

2019



Anders Wilhelm Sandvik
Veileder: Øystein Tvede

Sosiale medier og Witold Gombrowicz' dagbøker

Form og funksjon i Witold Gombrowicz' dagbøker
kontrastert mot sosiale medier i dag

Bacheloroppgave
Mai 2019

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
Det humanistiske fakultet
Institutt for design



Innholdsfortegnelse

Oppgavens framgangsmåte og oppbygging	2
Innledning.....	3
Hoveddel: del 1	4
Hoveddel: del 2	8
Hoveddel: del 3	9
Avslutning	11
Bibliografi	13

Oppgavens framgangsmåte og oppbygging

Jeg har i denne oppgaveprosessen forholdt meg til Lillian Vallees oversettelse av Gombrowicz' dagbøker fra polsk til engelsk, og kommer derfor til å sitere dagbøkene på engelsk. Framgangsmåten i denne oppgaveprosessen har først og fremst vært basert på å lese og bearbeide Gombrowicz' dagbøker med forskjellige teoretiske innfallsvinkler. Jeg vil i denne oppgaven besvare problemstillingen gjennom bruk av relevante utdrag og sitater fra Witold Gombrowicz' dagbøker, for så å knytte dette sammen med relevante begreper om litteratur i den digitale sfæren, da med fokus på sosiale medier. Søkelyset står på dagbøkernes form og funksjon, altså hvilke formelle rammer dagbøkene forholder seg til, og hva Gombrowicz' hensikt med dagbøkene er. Jeg velger her å definere *form* som hvordan budskapet formidles skriftlig; altså ikke bare om det er essay, anekdoter, polemikk, etc., men også hvilket format teksten formidles i. Med *funksjon* mener jeg her hva tekstens formål er, da med utgangspunkt i forfatterens egen oppfatning av hva teksten skal være. Et viktig aspekt ved både tradisjonelle dagbøker og sosiale medier er selvframstilling. Her kommer Arne Melbergs *Selvskrevet – Om selvframstilling i litteraturen* inn som teoretisk utgangspunkt, da den ikke bare tar for seg selvframstilling i tradisjonell litteratur, men også delvis dekker selvframstilling i sosiale medier. Det finnes dog mangler i Melbergs bok, da den ble publisert i 2007, før mye av det som har skjedd i sosiale medier i dag. Jeg har derfor, for å videre styrke teoretiseringen rundt sosiale medier i oppgaven, benyttet meg av en utredning skrevet av Øyvind Prytz ved Kulturrådet, *Litteratur i digitale omgivelser*. Her finnes mye dypere informasjon rundt sosiale mediers posisjon i den moderne litteraturen, både med hensyn til form og funksjon.

I innledningen vil jeg presentere relevant bakgrunnsinformasjon om forfatteren, verket og problemstillingen. Første del av oppgaven vil gå i dybden på Gombrowicz' dagbøker, forfatterens egen visjon, tanker og oppfatninger rundt dagboken som medium. Andre del av oppgaven vil omhandle sosiale medier. Hva slags karakteristikk innehar sosiale medier form- og funksjonsmessig? Tredje del av oppgaven vil se på likheter og ulikheter mellom Gombrowicz' dagbøker og sosiale medier, og lede oss til konklusjonen.

«I have never written a single word in anything but my birthday suit.»

-Witold Gombrowicz, 1961

Innledning

I Europa på midten av 1900-tallet endte, under ulike omstendigheter, flere og flere aktive forfattere opp i eksil, ofte som følge av at det politiske landskapet i deres hjemland var lite mottakelig for deres tekster. Rundt disse forfatterne oppsto det en egen kultur, særs blant de polske. Flere tidsskrifter ble etablert for å kultivere denne bølgen av eksilerte forfattere, hvor da det Paris-baserte, polsk-språklige *Kultura* var et av disse. Det var nettopp i *Kultura* at Witold Gombrowicz, som hadde vært bosatt i Argentina siden 1939, fra 1953 begynte å publisere sin egen dagbok som et månedlig innslag.

Witold Gombrowicz, født 1904 og død 1969, var en polsk forfatter og dramatiker. Han debuterte som romanforfatter med *Ferdydurke* i 1937, etter flere år som journalist og novelleforfatter. Romanen var omdiskutert, men den gav Gombrowicz et ansikt i Polens litterære sirkler. Han ble i 1939 invitert på jomfrureisen til skipet *Chobry*, som skulle til Argentina. En uke etter at Gombrowicz gikk i land i Buenos Aires ble Polen invadert av Nazi-Tyskland, og Gombrowicz bestemte seg for å bli igjen. Her ville Gombrowicz bli boende det meste av hans voksne liv. Han skrev lite de første ti årene han bodde i Argentina, men i 1953 publiserte han sin andre roman, *Trans-Atlantyk*, og begynte å føre en dagbok som skulle publiseres

Forfatteres dagbøker hadde blitt publisert før – for eksempel Franz Kafkas mye omtalte dagbøker som ble gitt ut i 1951 – men de var ofte resignert til å være biografiske kuriositeter som sto utenfor forfatterens bibliografiske kjerne, i tillegg til at normen var at disse dagbøkene ble publisert etter forfatterens død. For Gombrowicz var dagbøkene det som på mange måter skulle være hans definerende verk, både litterært og for hans identitet i den offentlige sfære (Gombrowicz, 2012, s. 43). I dagbøkene skulle Gombrowicz ikke bare dokumentere sitt daglige liv; han skulle etablere og dokumentere hans ferd mot nye høyder som forfatter simultant. Dagbøkene ble publisert, for det meste månedlig, fra 1953 til forfatterens død i 1969. Kan disse dagbøkene, gjennom deres form og funksjon, sees på som en forløper for hvordan vi i dag bruker sosiale medier? I hvilken grad samsvarer dette med forfatterens visjon for dagbøkene i starten, underveis og mot slutten?

Hoveddel: del 1

Gombrowicz' dagbøker var først og fremst dagbøker; en dokumentasjon av verden slik Gombrowicz oppfattet den. Dagbøkene eksisterer på flere plan, fra det mest jordnære av det jordnære til kommentarer om det litterære, politiske og religiøse landskapet, både lokalt og globalt. I ett innlegg dokumenteres en handletur hvor Gombrowicz kjøper et par gule sko (Gombrowicz, 2012, s. 67-68), og i det neste diskuteres skrivestilen til senere nobelprisvinner Czesław Miłosz, som for øvrig også var aktiv i kretsen av eksilforfattere rundt *Kultura*.

En stor faktor som preget Gombrowicz' forfatterskap, også da dagbøkene, var hans eksil fra Polen. Hans forhold til Polen er et gjennomgående tema i dagbøkene. Det diskuteres hva det betyr for han å være polakk, det polske samfunn kritiseres, og polsk litteratur kommenteres konstant i dagbøkene hans. Hvilken kulturell gruppe man tilhører utgjør en del av ens identitet, og i eksil opplever man til dels et tap av denne identiteten (Melberg, 2007, s. 49). Gjennom hans eksil ble det satt en barriere mellom Gombrowicz og et mulig publikum i Polen; en barriere som ble videre forsterket av Stalinismen i Polen. Gombrowicz var selv bevisst på hvor viktig eksilet var for dagbøkene, noe han poengterer i 1956:

If this diary, written for the past few years, is not up to my level or that of my art or epoch, no one should blame me because this is work imposed on me by the circumstances of my exile, for which I may not be suited (Gombrowicz, 2012, s. 221).

Tidsskriftet *Kultura* var Gombrowicz' internett. Tidsskriftet, som var basert i Paris, siktet mot polske lesere, og var litterær arena for flere polske forfattere. Publikasjon i Polen i perioden var en komplisert affære, da landet på den tiden var underlagt Sovjetunionen, og streng sensur var en stor barriere for polske forfattere og meningsyttere. Magasinet ble brukt flittig av Gombrowicz. Han publiserte, i tillegg til dagbøkene, også skjønnlitterære tekster i tidsskriftet; da hans andre roman, *Trans-Atlantyk*, ble publisert del for del i magasinet i 1953.

Witold Gombrowicz flyttet til Frankrike i 1964, og tilbragte sine siste år der. Disse årene var preget av dårlig helse og en skarpt nedsatt produktivitet. Dagbøkene hans ble, dog sjeldnere, fortsatt publisert i *Kultura*. Han mottok i sine senere år flere priser, og hadde blitt en særs anerkjent forfatter. Hans sterkt reduserte helse forhindret han dog i å nyte denne anerkjennelsen. Mot slutten var dagboken det eneste han klarte å skrive.

Dagbøkene var på mange måter en tematisk videreføring av mye av det Gombrowicz utforsket tidligere i hans forfatterskap; spesielt i *Ferdydurke* og *Trans-Atlantyk*. Identitet og

selvfremstilling var gjennomgående temaer i begge disse romanene, og disse temaene står enda mer sentralt i dagbøkene, som ifølge Melberg (2007, s. 111) var Gombrowicz' etablering av en litterær persona. Gombrowicz reflekterer selv rundt dette:

In this little diary I would like to set out to openly construct a talent for myself, as openly as Henry fabricates a marriage for himself in the third act. Why openly? Because I desire to reveal myself, to stop being too easy a riddle for you to solve. By taking you to the backstage of my being, I force myself to retreat to an even more remote depth (Gombrowicz, 2012, s. 43).

Gombrowicz' mål her er altså å styrke både hans private og offentlige identitet ved å blottlegge seg selv fullstendig. Tankerekken, som utdypes flere steder i dagbøkene, går ut på at han vil skjerme seg selv fra kritikk. Dette er noe han prøver å oppnå ved å definere alle aspekter ved hans person foran hele hans publikum; tilhengere så vel som kritikere (Gombrowicz, 2012, s. 112).

Gombrowicz har et tydelig ambivalent forhold til dagbøkens offentlige og delvis interaktive natur. I starten av dagboken poengterer han (Gombrowicz, 2012, s. 42) utfordringene han opplever rundt det å skulle uttrykke seg i en slik form offentlig. Samtidig som dagbøkene er Gombrowicz' private dagbøker, noe han selv poengterer flere ganger, er de også en sentral del av hans offentlige identitet. Som han selv skrev i 1962 (Gombrowicz, 2012, s. 565): «Am I wrong? I am allowed to be wrong in this diary, in my private notes.»

Dagbøkene har dog et publikum, på tross av deres private natur. Både lesermassen og den individuelle leser er viktige for Gombrowicz. Dagbøkene er både privat og offentlig, da de består av Gombrowicz' private tanker og følelser, samtidig som de eksisterer for å gi han oppmerksomhet. Leseren gjør Gombrowicz bevisst på hans egen eksistens (Gombrowicz, 2012, s. 211), og selvfremstillingen som skjer i dagbøkene blir over tid ikke bare en litterær uttrykksform for Gombrowicz, men også et sjelelig behov for han som menneske.

Til tross for hans behov for publikumet han har anmasset gjennom dagbøkens utgivelse, er Gombrowicz ikke fremmed for å kritisere sine lesere, og samtidig oppklare det han opplever som hyppige misforståelser rundt han og hans dagbok. Han uttrykker (Gombrowicz, 2012, s. 182-184) frustrasjon rundt lesernes forventninger til forfattere; særs i relasjon til forfattere av litteratur av så privat natur som en dagbok.

Store deler av dagbøkene brukes nettopp til forsvar, ikke bare fra hans leserskare, men også fra kritikere. Som Gombrowicz' offentlige plattform benytter han, som en del av kultiveringen av hans image, dagbøkene til å angripe kritikere. Spesielt utsagn som tas ut av kontekst er et gjennomgående frustrasjonsmoment for Gombrowicz. Et eksempel på Gombrowicz' kommentering av dette er dette utdraget (Gombrowicz, 2012, s. 232):

In addition to the above clippings, two bulletins of the radio station "Homeland," published in Warsaw, where there is also mention of me. The same sincerity, mixed with lies, but also blurred and almost innocent in its dull-wittedness. They cite a few sentences out of context, twist the meaning, and sprinkle everything with commentary. Even the Vice-Premier Cyrankiewicz extracted little sentences from my diary in order to shake them in front of the nation and shout: monstrosity! Almighty God, remove us some day from this absurdity!

Et gjennomgående tema som Gombrowicz problematiserer i hans forfatterskap, dagboka inkludert, er hierarkiene i menneskelige samfunn. De overlegne og de underlegne; de smarte og de dumme; de sterke og de svake. Gjennom dagboken skulle Gombrowicz bygge opp sin egen identitet, og som direkte følge av dette sin egen status. I dette utdraget mot slutten av dagbøkene (Gombrowicz, 2012, s. 693) uttrykker Gombrowicz en frustrasjon rundt hans manglende evne til å oppnå hans intensjon ved dagbøkene:

It's all ready to go to print. I looked it over. Corrected it here and there. I can now send it to Giedroyc so that the third volume of my diary, from the years 1961–66, can appear.

I am far from being satisfied with it.

I will say honestly: one of the most important tasks that constantly rattled around inside me when I began working on my diary in those years has not been accomplished. I see this now clearly... it depresses me....

I have been unable to express adequately my passage from inferiority to superiority, this exchanging of an insignificant Gombrowicz for a significant one. Neither the spiritual sense of this passage, nor the sense shamefully personal, nor the social sense (the change pertaining to my being grounded in people) was treated adequately. Convention turned out to be more powerful. Whenever I touched upon this subject, it always shattered into little pieces, evaporated, turned into a joke, polemics, into superficial self-praise, into obstreperousness... into a feuilleton.... The usual means of articulation got the upper hand. The passages that brush against this string in my diary lack energy, boldness, seriousness, and ingenuity.

This is a serious stylistic and personal defeat. And I doubt that even in the future I would be able to grab this bull by the horns. The time for that has passed!»

Den skjønnlitterære skriveprosessen Gombrowicz går gjennom når han skriver romaner og skuespill beskrives i detalj i dagbøkene, da med fokus på hvordan han opplever det emosjonelt. Han omtaler (Gombrowicz, 2012, s. 96) verkene som egne entiteter med en egen vilje, og anser seg selv som deres vasall i skriveprosessen. Senere i dagbøkene kontrasteres dette mot hvordan han opplevde det å skrive da han nettopp hadde begynt å føre dagbok. I dette utdraget (Gombrowicz, 2012, s. 461) skriver han om friheten han følte:

Thanks be to you, too, Almighty God, for the *Diary*. One of the most dramatic moments in my life happened ten years ago when the first fragments of the *Diary* were being born. Oh, how I quaked! I cast off the grotesque language of the works I had written to that point as if I were taking off armor—this is how vulnerable I felt in the diary, I was so overcome by the fear that I would emerge pale in these simple words! Was this not my fourth debut and the most dangerous of them all? But afterward! What security when it turned out that in a tight spot I could comment on myself—that is exactly what I needed: to become my own critic, my own annotator, judge, director, I needed to deprive others of the power to decree sentences... that is when I truly won my independence!

I owe much to a few writers who supported me, beginning with Bruno Schulz, who is very well known today. But it was only when I really started to write in the *Diary* that I felt I was wielding my pen—a wonderful feeling, which I got from neither *Ferdydurke* nor any other of my works of art, which seemed to write themselves... somewhere beyond me.... From then on, my pen began to serve me.... It was as if I were accompanying my art all the way to the point where it dropped into another person's existence and became hostile to me.

Gombrowicz opplevde altså en ny autonomi over hans egen identitet som forfatter. I stedet for å være relativt forsvarsløs overfor kritikere, fikk han, gjennom hans blottleggelse og sårbarhet, både et skjold og et våpen mot hans kritikere. Dagboken ble hans element hvor han selv kunne kommentere, ikke bare sine egne verker, men også kritikken både disse verkene, og som forlengelse av dem, han selv som privatperson, mottok.

Deler av dagbøkene brukes av Gombrowicz til å reflektere rundt dagboka som format, hva han vil oppnå ved å skrive dagboka og opplevelsen av å føre en dagbok som publiseres på den

måten. Gombrowicz skriver her, i 1954, til Konstanty Jeleński, som også publiserte tekster i *Kultura*:

From my letter to K. A. Jeleński:

“Ah, if only I could focus, concentrate, and, above all, tear myself away from readers! This diary is 30% of what it ought to be, it could be pushed into a more absolute sphere; my problems, an entire array of issues, and my becoming before the eyes of the public demand greater radicality, a sharper differentiation from the normal writing process. Exhausted from working to make a living, however, and writing every month, almost under the title of a feuilleton, being so directly tied to the reader and dependent on him—what am I to do? I am scattered. I should reveal myself more and bare myself, but these things cannot be done halfheartedly. I console myself that one day, maybe slowly, gradually, I will be able to lead the diary into the right areas and I will be able to impose on them with the appropriate acuity that process of kneading and forming of my public being.”

(Written just a little to draw him even more into my affairs, with the calculation that this program will interest him and that this is the tone that he expects from me. I have to take care of Jeleński, who understands me, who is working his way up, whose position in Polish and French letters is delineating itself. With calculation or without, the above passage contains the truth.)

Den litterære dagboken, særs i den serialiserte formen Gombrowicz valgte å benytte seg av formatet, var relativt ukartlagt farvann. Selvfremstillingen, slik Gombrowicz praktiserte den i dagbøkene sine, ble videreført hans etablering av et litterært «jeg» i dagboken (Melberg, 2007, s. 113), da han sto fritt til å både etablere sin egen identitet og tvinge den på andre. Et sentralt tema i alle Gombrowicz' tekster er problematikken rundt identitet, gjerne da hvordan identitet påvirkes av kulturelt opphav og eksil, og dagbøkene er intet unntak. Store deler av problematiseringen av identitet i dagbøkene omhandler litterær identitet, altså hvordan forfattere portretterer seg selv i verkene deres.

Hoveddel: del 2

Identitet i den offentlige sfære er høyst aktuelt når man diskuterer sosiale medier. Måten mennesker interagerer har endret seg betraktelig i tiårene siden internett ble en del av hvermannsens liv. Dette medfører ikke bare sosiale endringer, men også endringer i hvordan vi som mennesker forholder oss til litteraturen. Nettsider som Facebook og Twitter har senket

terskelen for meningsytringer, og utover dette kan enhver som vil publisere hva de vil når de vil (Aalen & Enli, 2019).

Denne tilgjengeligheten har i stor grad endret måten mennesker interagerer med medier, litteratur inkludert. Mens normen tidligere har vært at forfatteren kommuniserer med leseren, altså enveiskommunikasjon, har det i dag blitt mer og mer normalt at leseren og forfatteren kommuniserer fram og tilbake. Det etableres en «deltagerkultur» (Prytz, 2013, s. 17). Lesereren er altså ikke lenger en stille mottaker, men heller en medskaper av litteraturen.

Et annet sentralt element ved sosiale medier er, ifølge Prytzs utredning, «mediekonvergens». Mediekonvergens bygger på hvordan innholdet flytter seg mellom forskjellige medieplattformer. Internett har i dag gjort at medier generelt er mye mer flytende enn før, og grensene mellom blant annet litteratur, film og sosiale plattformer har blitt mye mer diffuse (Prytz, 2013, s. 41). Mediekonvergens er en viktig del av sosiale mediers form.

Selvfremsstilling i dagens samfunn er dypt preget av sosiale mediers tilstedeværelse. I løpet av de siste par tiårene har blogging, og da spesielt «microblogging» i form av oppdateringer på Facebook og Twitter, tatt større og større plass i vår hverdag (Prytz, 2013, s. 16). Hvem som helst – forfattere inkludert – har nå mulighet til å formidle ens tanker og meninger. Både personlige bloggere og bokbloggere har blant annet fått en større rolle i den moderne digitale litteraturen.

Hoveddel: del 3

I starten er dagbøkene for Gombrowicz et verktøy i en dannelsesreise; som et produkt av dens serialiserte og offentlige natur blir den Gombrowicz' redskap i hans kultivering av hans offentlige identitet. Hans intensjon er å forme leserens inntrykk av han, ikke gjennom manipulasjon, men gjennom total blottlegging (Gombrowicz, 2012, s. 41-44). Her oppstår både likheter og ulikheter mellom Gombrowicz' bruk av dagbøkene og hvordan sosiale medier brukes i dag. Begges grunnleggende funksjon er lik, men deres form kontrasterer sterkt.

Tradisjonelt sett har lesere for det meste vært passive konsumenter av litteratur, men for samtidslitteraturen i dag er tilfellet noe annet. Sosiale medier har i større og større grad brutt ned barrierene mellom forfatteren og leseren (Prytz, 2013, s. 41). Publisering er i dag, både for forfattere og lesere, en mye mindre utfordring enn det var før. Begge partene eksisterer i

dag i samme sfære, og kan dermed interagere og kommunisere både hurtigere og mer direkte enn noensinne før.

Det området vi ser størst divergens mellom Gombrowicz' dagbøker og blogger er i formen. Dette kommer først og fremst som konsekvens av mediene de forholder seg til. På grunn av deres tilstedeværelse på internett har bloggene en mye sterkere deltagerkultur enn dagbøkene, som gis ut månedlig. Det oppstår en flaskehals i interaksjonen mellom Gombrowicz og hans lesere, da korrespondansen dem imellom begrenser seg til utveksling av brev og publisering av dagbokinnlegg. Deltagerkulturen er der dog fortsatt, og er et viktig aspekt ved Gombrowicz' dagbøker. Han omtaler i et intervju med det tyske tidsskriftet *Die Welt* (Gombrowicz, 2012, s. 689) sine lesere som «cocreators».

De største forskjellene mellom dagbøkene og vår tids sosiale medier har sin rot i internettets øyeblikkelige natur. Mens man i dag kan kommunisere med hver andre på tvers av kontinenter i løpet av sekunder, var man på 50- og 60-tallet fortsatt begrenset av teknologien. Funksjonelt er likhetene mye større. I dag er det helt normalt å kultivere ens identitet i den offentlige sfære; flere i dag lever av nettopp dette.

Gombrowicz' syn på hans lesere samsvarer i stor grad med synene som presenteres i Prytzs utredning, hvor deltagerkulturen står veldig sentralt (2013, s. 42). Gombrowicz kommuniserer med relativt stor hyppighet til sine lesere, og publiserer flere ganger leseres brev i dagbøkene som en del av enten en oppklaring av misforståelser rundt hans syn på saker, eller som en del av direkte kritikk av lesernes forhold til han. Han beskriver (Gombrowicz, 2012, s. 184) dagboken både som en kamp mellom forfatteren og leseren, og en etablering av et bekjenskap med forfatteren. Korrespondansen mellom Gombrowicz og hans lesere er sentral for dagbøkens deltagerkultur. Gombrowicz hadde en aktiv gruppe lesere som skrev brev til han, og flere steder i dagbøkene skriver han om brev han har fått, gjengir svarene han har skrevet til dem og kritiserer leserne om de har misforstått deler av forfatterskapet hans. En slik tilgjengelighet på tvers av landegrenser var langt fra normen da Gombrowicz førte dagbøkene sine.

Gombrowicz hadde ikke internett som distribusjonskanal. Hans dagbøker nådde i utgangspunktet leserne av *Kultura*, og senere de som oppsøkte de utgitte volumene av dagbøkene. Allikevel ser man en unik interaksjon mellom Gombrowicz og hans lesere, hans «cocreators» som er med på å forme dagbøkene; altså en deltagerkultur ikke ulik den man kan se i sosiale medier gjennom både forfatterens og leserens bruk av kommentarfelt.

Witold Gombrowicz' dagbøker deler store likheter med vår tids bruk av sosiale medier. Selvfremstilling spiller en sentral rolle i sosiale medier, så vel som i Gombrowicz' dagbøker. Som en vågal og utfordrende forfatter var dagbokens identitetsregulerende natur viktig for å kunne oppklare, kommentere og utdype både hans eget forfatterskap og hans personlige identitet. Denne kontrollen over ens egen identitet er ikke bare viktig i sosiale medier; den er helt nødvendig for å ha en bærekraftig eksistens på det digitale plan.

Melberg (2007, s. 114) skriver at den litterære dagboken trolig er et tidsbegrenset fenomen. Siden Melbergs bok ble publisert har det dog oppstått en sterkere og sterkere kultur rundt litterær selvfremstilling i form av blogging og bruk av sosiale medier. Denne kulturen deler sterke funksjonelle trekk med den litterære dagboken slik den manifesterer seg hos Gombrowicz, så selv om den litterære dagboken slik Melberg beskriver den er utgått lever dens ånd videre i den digitale sfære.

Avslutning

Dagbøkene Witold Gombrowicz førte mellom 1953 og 1969 er, gjennom deres simultant offentlige og private natur, på mange måter en forløper for de litterære sosiale medier i dag. I dagbøkene blottla Gombrowicz seg foran offentligheten og overga seg på mange måter til den offentlige opinionen, selv om han sjeldent holdt tilbake når han følte seg urettferdig kritisert. Kritikken ble, også offentlig i dagbøkene, angrepet som et forsvar av privatpersonen Gombrowicz og den offentlige figuren han kultiverte.

Dette bygde, sammen med den da store tilgjengeligheten Gombrowicz gav sine lesere, en unik deltagerkultur som gjorde at hans lesere fikk en helhetlig tilhørighet til hans forfatterskap og hans identitet. Dette, som i dag er normalisert gjennom sosiale medier, var langt fra normen på 50- og 60-tallet da Gombrowicz' dagbøker ble publisert. Selv om den var begrenset av dagbøkernes analoge form, klarte Gombrowicz gjennom den offentlige kultivering av hans offentlige identitet og etableringen av denne deltagerkulturen, å funksjonelt oppnå mange av de samme effektene vi i dag kan observere i sosiale medier. Gombrowicz' dagbøker er en forløper for vår tids bruk av sosiale medier, og Gombrowicz er på mange måter en forløper for dagens «influencere».

Selv om Gombrowicz selv mente at han ikke klarte å oppnå alle hans mål med dagbøkene i løpet av tiden han førte den, står den fortsatt i dag som et unikt eksempel på en litterær dagbok, da den prøver seg på en selvfremstilling som var forut for sin tid. På tross av deres formmessige forskjeller, og hvordan Gombrowicz intensjon med dagbøkene fremstår som

mindre intuitive enn måten vi benytter oss av sosiale medier i dag, ser man større likhetstrekk mellom intensjonen Gombrowicz hadde for dagbøkene i starten og måten vi i dag forholder oss til sosiale medier.

Bibliografi

Aalen, I., & Enli, G. (2019, 7. mai). *Sosiale medier*. Hentet fra Store norske leksikon:

https://snl.no/sosiale_medier

Gombrowicz, W., & Valee, L. (2012). *Diary*. New Haven, Connecticut: Yale University Press.

Melberg, A. (2007). *Selvskrevet - Om selyframstilling i litteraturen*. Oslo: Spartacus.

Prytz, Ø. (2013). *Litteratur i digitale omgivelser*. Oslo: Kulturrådet.